

LUND UNIVERSITY

Dark Academia på BookTok betraktad som litterär genre och estetik

Kärrholm, Sara

Published in:
TikTok

2025

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kärrholm, S. (2025). Dark Academia på BookTok betraktad som litterär genre och estetik. I G. Nilsson, & S. Tanderup Linkis (Red.), *TikTok: Kulturella perspektiv* (s. 133–150). (Lund Studies in Arts and Cultural Sciences; Vol. 35). Department of Arts and Cultural Sciences, Lund University.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
CC BY

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

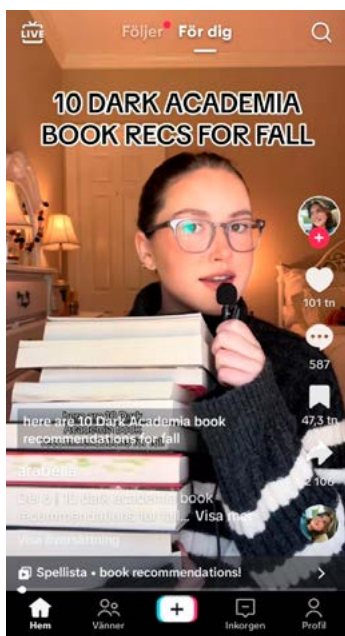
PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Dark academia på BookTok betraktad som litterär genre och estetik

Sara Kärrholm

Den unga kvinnan (Arabella) står framför kameran och håller upp en hög med tio böcker i en video upplagd på TikTok. Videon har rubriken ”10 dark

academia book recs for fall” (@arab311a, 2023, figur 1). Inledningsvis ger hon en kortfattad definition av dark academia (hädanefter DA) genom att kort visa en liten textruta, där hon definierar DA som en subkultur och estetisk inriktning som betonar högre utbildning, konst, kalligrafi, museum, skrivande och läsning, samt ”a shadowy classic Greek and Gothic architecture”. Hon fortsätter: ”The subculture focuses primarily on studying classic literature, ancient art, and ‘high-brow’ liberal arts topics”. Hon tillägger därefter att ”It’s basically anything with this aesthetic:”, varpå tre snabba miljöbilder visas – en mörk naturbild med fullmåne, en bild av en gammal universitetsliknande byggnad, och en som visar interiören till ett klassiskt gammalt bibliotek.

Figur 1

Hon håller sedan upp en bok i taget och berättar kortfattat handlingen i var och en. Videon har 100 tusen gilla-markeringar på "BookTok", TikTok's hashtag-definierade community för litteratur och läsning där DA har en framträdande plats.

BookToks popularitet framgår bland annat av att den använts i över 35 miljoner inlägg och att hashtaggen fått en stor räckvidd även utanför TikTok (Dezuanni m.fl., 2022, s. 3). Med tiden har bokrekommendationerna på BookTok börjat användas för att locka läsare i bokhandeln, på bibliotek och i internetbokhandlarna: "BookTokers wield enormous marketing power", som några forskare uttrycker det (Martens, Balling och Higgason, 2022, s. 717, se även Sara Tanderup Linkis kapitel i denna antologi).

Liksom på TikTok generellt, är det personliga uttrycket centralt för BookTok (Martens, Balling och Higgason, 2022, s. 706). Detta kan relateras till användarnas roll som prosumenter i den deltagarkultur som råder i sociala medier (Jenkins, Low, Ehret och Hagh, 2023, s. 5). De både konsumerar och producerar innehåll, det senare ofta med syftet att underhålla eller informera (Dezuanni m.fl., 2022, s. 4). I fokus för videor på BookTok är skaparnas kreativa bearbetningar av det de läst genom att exempelvis göra visuella montage av bilder från filmer eller egeninspelade korta videoklipp med pålagd musikslinga. Ofta figurerar skaparen själv framför kameran tillsammans med fysiska böcker. Ett vanligt format är att personen ifråga håller upp böcker och pratar om dem, ett annat är att arrangera böckerna på ett eller annat sätt (Dezuanni m.fl., 2022, s. 4). Bland arrangemangen är det exempelvis vanligt att filma en hög med böcker och, så att säga, "bläddra" igenom titlarna genom att snabbt visa fram en och en i högen. Gemensamt för de flesta videor på BookTok är att den fysiska boken är i centrum (se Linkis i denna antologi).

DA definieras dels som en estetisk stilriktning och dels som en subkultur i sociala medier, som – liksom påpekades av det inledande exemplet – framhäver gotiska och klassiska motiv och visuella element, böcker och konst, samt akademiska studier (Murray, 2023). När hashtaggen #darkacademia förekommer på TikTok diskuteras den emellertid av användarna ofta på ett sätt som liknar hur man talar om litterära genrer – dvs. genom att kommentera genrenormer som stildrag och handlingsmönster. Genom det stora genomslag som BookTok och DA fått på TikTok, men även på

bokmarknaden, är det intressant att undersöka vad som kännetecknar fenomenet. Är det i själva verket en litterär genre i vardande, vars etablering vi kan följa på TikTok? Hur fungerar den som kategori på bokmarknaden och innebär det faktum att den är definierad på BookTok och av läsare, snarare än exempelvis litteraturkritiker eller förlag, att den i så fall fungerar annorlunda än andra litterära genrer?

I detta kapitel undersöks hur DA blir till som litterär genre i samverkan mellan prosumenter på BookTok och bokbranschen. Främst fokuseras bokrekommendationer av DA-böcker på BookTok, med siktet inställt på vilka titlar som nämns och vad rekommendationerna säger om DA som litterär kategori och dito fenomen. Vilka verk framhävs som viktigast av användarna och går det att få en förståelse för DAs spännvidd och gränser?

Min undersökning är baserad på hashtagarna #booktok #darkacademia, och även #darkacademia #recommendations, för att få fram videor med bokrekommendationer av DA-böcker. I en månads tid, under perioden december 2023 till januari 2024, har jag, under ca 4–5 timmar per vecka, gjort sökningar av dessa hashtags på TikTok för att få fram en lista på de mest frekvent rekommenderade boktitlarna. Listan återges i slutet av kapitlet. Att studera videor på TikTok är vanskligt, eftersom TikToks algoritmer är så anpassade efter den enskilda individen som söker i appen (Dezuanni m.fl., 2022, Martens, Balling och Higgason, 2022, s. 710). Det är därför svårt att hitta ”mest tittade på”-videor, eller andra hållbara principer för sökningen. Avgränsningen till en månad innebär också att resultatet blir mindre tillförlitligt än om jag hade använt appen under en längre period. Den var emellertid nödvändig för att få fram ett hanterbart resultat. Jag koncentrerade mig i huvudsak på de videor som hamnade högst upp i sökresultatet under denna månad. Under söktiden dök flera av de videor jag redan fått fram upp i flödet vid upprepade tillfällen, vilket är en effekt av appens personaliserade algoritmer, det vill säga att de är anpassade efter ett tidigare sökbeteende hos den som använder den. Ett sätt att komma runt detta är att använda endast hashtags, utan att ta med resultat från appens ”för dig”-funktion, men effekten är hur som helst svår att undvika (Shellewald, 2021, s. 1441). Sammanlagt valde jag att använda mig av de tjugo mest frekvent visade videorna i min sökning. Urvalet bestod av videor där en bok i taget hölls fram framför Booktokern och kommen-

terades, videor där högar med DA-titlar ”bläddrades” igenom med muntliga kommentarer utgående från en bokhöj, samt videor där samma slags arrangemang – det vill säga en hög med böcker bläddras igenom – utan annat än en skriftlig kommentar, exempelvis ”My 10 favourite dark academia books” eller dylikt. Av dessa inlägg, som alla gick ut på rekommendationer av DA-titlar, sammanställde jag en lista som kan betraktas som ett förslag på läsarnas egendefinierade kanon för vilka verk som är viktiga DA-verk på TikTok. Även om kommentarsfälten till inläggen också hade varit av relevans i sammanhanget har jag valt att inte ta med dessa i undersökningen, på grund av utrymmesbrist.

Med denna undersökning som bakgrund utförs sedan en kortfattad analys av hur DA fungerar på några utvalda internetbokhandlars hemsidor: den amerikanska Amazon och de svenska Bokus och Adlibris, för att förstå fenomenets genomslag på bokmarknaden. Amazon har genom sitt starka monopol på engelskspråkig litteratur en global räckvidd och har därmed även inflytande på sådana svenska läsare som föredrar att läsa böcker på engelska. Avgränsningen till dessa hemsidor medför dock att undersökningen inte kan ge en heltäckande bild. Det finns inte heller utrymme för en regelrätt jämförelse med andra litterära genrer i detta sammanhang.

Vad är dark academia?

Det finns olika definitioner av DA. Flera forskare och journalister behandlar det, som nämnts, som en estetisk stilriktning och en subkultur på internet (se t.ex. Adriaansen, 2022, Reed, 2022, Soto, 2021). Förutom böcker, inbegriper DA-estetiken mode, inredning, film, musik och konst, och det som betonas är litteratur, akademi, klassisk kultur och gotiska miljöer och motiv (Adriaansen, 2022, s. 109). Förlagsforskaren Simone Murray ger en bakgrund till DA och påpekar att fenomenet – även om det blivit som mest omtalat under och efter covid-19-pandemin – har funnits på sociala plattformar sedan runt 2014. Det uppstod på Tumblr, migrerade sedan till Twitter runt 2017, och därpå till de bildcentrerade plattformarna Pinterest och Instagram innan det plockades upp på TikTok (Murray, 2023, s. 348). Flera forskare pekar på att det är i och med att fenomenet blivit spritt på TikTok som det fått ett bredare genomslag (Soto, 2021, s. 199, Adriaansen,

2022, s. 108). DA har tydliga samband med det fenomen som beskrivits i termer av "bookishness", som innebär ett vurmande för bokkultur och läsning av i första hand fysiska böcker. Bookishness uppstår ofta i relation till digitala medier och kan även ses som en effekt av dessas allt större dominans i våra liv. Vurmandet för fysiska böcker blir en motreaktion mot det digitala, men trots detta är det i hög utsträckning i sociala medier som fenomenet florerar, som exempelvis TikTok (Pressman, 2020, jfr även Linkis i denna antologi).

Murray definierar DA som ett online-fenomen som är "based less upon a coherent set of beliefs than a particular aesthetic: bookish, university-based; Eurocentric; and dandyish" (Murray, 2023, s. 349), som framgår av det inledande exemplet där fullmån, en akademisk byggnad och en biblioteksinteriör fått representera DA. Liksom andra forskare ser Murray ett samband mellan fenomenet som det uttrycks på TikTok och ungdomars situation under pandemin, när det på grund av en påtvingad off-campus-undervisning uppstod ett behov av att få uppleva den akademiska kulturen och miljön på omvägar. Detta kan delvis förklara romantiseringen av den akademiska kulturen och litteraturläsning, men en annan förklaring beskrivs vara ett slags retro-strävande motreaktion mot hur dagens universitet vänder sig alltmer bort från de ideal som rått förritiden, då akademisk och särskilt humanistisk bildning sågs som värdefullt i egen mening (Adriaansen, 2022, s. III, Murray, 2023, s. 351). I en amerikansk kontext är det även värt att anmärka att universitetskulturen, och då särskilt på de gamla anrika Ivy League-universiteten, kan betraktas som något oåtkomligt och därför exotiskt för alla de ungdomar vars föräldrar inte är ekonomiskt välbärgade.

Murray pekar också ut Donna Tartts roman *The Secret History* (Den hemliga historien) som urverket för DA, både när det gäller de estetiska principerna och de böcker som läses. Denna bok nämns även, bland annat, av BookTok-skaparen Arabella, som nämndes inledningsvis. Arabella tar upp Tartts bok som den första i sin rad av tio bokrekommendationer med kommentaren: "First and most importantly, you can't talk about dark academia without mentioning this book" (@arab3l1a, 2023). Kommentaren, liksom de många förekomsterna av *The Secret History* i videor om dark academia på BookTok, vittnar om romanens centrala ställning inom DA. Kommunikationsforskaren Robbert-Jan Adriaansen menar också att böck-

er, och särskilt Tartts roman, har inspirerat hela DA som estetisk stilriktning (Adriaansen, 2022, s. 109). Romanen handlar om en grupp studenter som läser klassisk grekiska under den inspirerande och hemlighetsfulle professorn Julian Morrow vid Hampton college. Gruppen isolerar sig från övriga studenter och utövar i hemlighet dionysiska orgier och experiment som resulterar i två mord. I en bemärkelse är romanen en psykologisk thriller, där vem som begått mordet inte står i centrum utan den spänning som uppstår i väntan på avslöjandet (Murray, 2023, s. 354). Berättelsens huvudpersoner beskrivs på ett tvetydigt sätt, eftersom deras gemenskap skildras inifrån som betonad av stark vänskap och till och med kärlek, medan deras handlingar och personliga egenskaper är högst problematiska, om inte direkt onda. Samtidigt problematiseras ekonomiska och sociala skillnader i romanen. Murray betonar även att den är etniskt exkluderande genom den starka betoningen av en vithetskultur, vilken hon menar även sipprat över i DA som estetisk riktning (Murray, 2023, s. 357). Andra inslag ur romanen som inspirerar DA är bland annat de skräckbetonade inslagen, mörka krafter och mörka miljöer, gamla akademiska byggnader och högkulturell estetik, men även – som flera forskare nämner – kläder av ett klassiskt och övervägande brittiskt snitt betonade av höstfärger (Murray, 2023, s. 350).

Litterära genrer och deras roll på bokmarknaden

För att kunna betrakta DA som en litterär genre är det användbart att utgå ifrån hur litterära genrer beskrivs i genreteoretiska sammanhang. Genre-teoretiker har länge försökt definiera vad som utmärker litterära genrer och hur de fungerar. Ett centralt problemkomplex i litteraturvetenskaplig genreteori är exempelvis relationen mellan genre som abstrakta normer och hur genre kommer till uttryck i det enskilda verket eller hur den används (Hættner Aurelius och Götselius, red., 1997, s. 7). En boks genre kan definieras som en uppsättning normer som ett verk måste följa för att räknas in under en genrebeteckning, men den påverkas i sin tur av nya användningar som på sikt kan få genren att ändra riktning eller brytas av i nya genrer eller subgenrer.

Genrer har därtill en viktig funktion som kategoriseringsverktyg på bokmarknaden som påverkar litteraturs marknadsföring. En boks genre är en av de faktorer som i särskilt hög utsträckning styr läsares val av sin läsning och om en bok är värd att köpa eller inte (Squires, 2009, s. 75). I Gérard Genettes terminologi fungerar den, liksom författarnamnet, omslagsbilder, baksidestext och titel som en väg in eller en tröskel till verket och texten. Ett känt författarnamn kan locka läsaren till en viss bok, men även epitetet "romance", "kriminalroman" eller "fantasy" (Genette, 1997, s. 24). En viktig anledning är att genren styr läsarens förväntningar på berättelsen (Hættner Aurelius och Götselius, red., 1997, s. 7). En läsare som gillar romance har i regel läst ett flertal verk i genren och har genom sin läsning lärt sig vilka ingredienser som formar den, även om enstaka verk i den kan avvika mot såväl som lyda under genrenormerna. Inbitna läsare av en viss genre lyder ofta under principen att man vill ha mer av samma slag, snarare än alltför stora avvikelser från normerna. Samtidigt kan en del av lockelsen med enskilda titlar inom en genre som deckare vara hur det enskilda verket både visar en god kännedom om och på ett finurligt sätt bryter mot genrenormer.

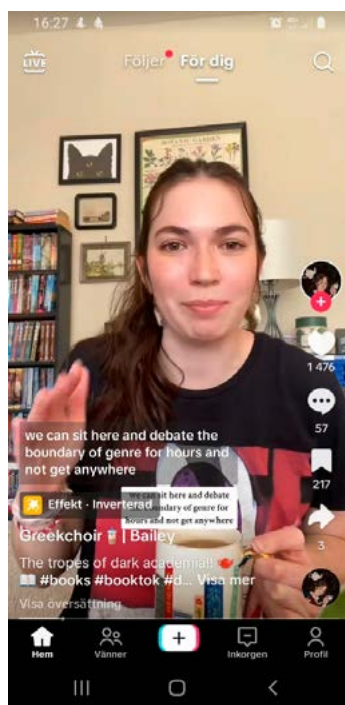
På bokmarknaden ingår genre som en betydande del av ett verks marknadsföring och sätt att hitta fram till sin konsument. Genrer fungerar ofta som vägledande för exempelvis hur böcker placeras i bokhandeln och på bibliotek. Därtill signalerar böckernas formgivning – exempelvis typsnitt, färg- och motivval på omslaget – genretillhörighet (Phillips, 2007, Squires, 2009, s. 89, Steiner, 2010, s. 6). På så vis kan en boks genre ändras genom en ompaketering av boken till en ny genre (Phillips, 2007). Detta har bland annat gjorts med Jane Austens böcker, som traditionellt paketeras som klassiker, men som i valda sammanhang ges ut med omslag som snarare signalerar romance eller chicklit (Steiner, 2010, s. 6–7). Förlagsforskaren Claire Squires understryker att genre också fungerar som en mötesplats mellan författare och läsare. Utöver att genren styr läsarens förståelse av texten, styr läsarens förväntningar på ett verk hur författaren väljer att formulera sig (Squires, 2009, s. 70). Verkets genre blir på så sätt till i en interaktion mellan normer och uttryck, författare och läsare. I fallet med DA på BookTok går det att ifrågasätta en beskrivning av fenomenet i termer av genre, eftersom det i första hand är läsarna som skapat det, men

det går också att betrakta läsarnas aktiviteter kring DA-litteratur som en påbörjad process mot en genreddefinition – en fråga som ska återknytas till mot slutet av detta kapitel. Läsarnas uppbyggda förväntningar på hur DA-litteraturen bör vara kan i sin tur påverka författandet av nya DA-verk.

Dark academia på BookTok

Resonemanget om att DA är en genre i vardande förekommer i en video av Booktok-skaparen Greekchoir, som har över 27 tusen följare på TikTok. Hon gör en jämförelse av Tartts bok och M. L. Rios *If We Were Villains* för att förklara de två mest kända verken inom kategorin DA för sina tittare (@greekchoir, 2023a). Videon inleds med att hon förklarar att genren fortfarande håller på att formas och att gränserna därmed är något oklara. I en senare video försöker hon även definiera de centrala troperna i DA som litterär genre, men erkänner att det kan diskuteras huruvida DA kan kallas en genre ännu. Hon föreslår ändå att det är en genre, eftersom genre är "a nebulous thing" och "we can sit here and debate the boundary of genre for hours and not get anywhere" (@greekchoir, 2023b, figur 2). I mitt material behandlas DA ofta som en genre, i bemärkelsen att videorna fungerar som en diskussion mellan BookTokers om DAs gränser definierade av böckerna som kan tolkas ingå, som visas nedan.

Listan av rekommenderade titlar kännetecknas av att den omfattar många verk, närmare bestämt 54 titlar. De flesta av titlarna nämns endast en gång av en enskild skapare, vilket gör det svårbedömt huruvida den räknas som en typisk bok för genren eller ej. Andelen verk i urvalet som endast nämns en gång är 41 av 54, vilket innebär cirka 76%. En förklaring till detta

Figur 2

kan vara urvalsprincipen att samla titlar från en enda månad. Om undersökningen hade baserats på flera månader hade sannolikt flera av verken nämnts mer än en gång. En annan förklaring är att DA som beteckning för en litterär kategori är så pass ny att det fortfarande pågår en aktiv förhandling mellan användarna om vilka verk som ska inkluderas. Användarnas listor kan betraktas som förslag på nya verk att inlemma i en DA-genre, samtidigt som de verk som upprepas av de flesta också visar att de är överens om dess kärna.

Den främsta gemensamma nämnaren för dessa videor är just användningen av DA som ett sätt att beskriva verken och att blanda mindre vanliga titlar med Tartts bok eller någon annan av de titlar som förekommer flest gånger. Några videor har även estetiska effekter såsom musik med mörka inslag i tonval eller sångtext, bildkollage med gotiska motiv såsom kräkor, stora gamla byggnader och bibliotek.

Vilka titlar utgör då kärnan? Som Murray och andra forskare visat – och som påpekas av flera BookTok-skapare – är Donna Tartts bok *The Secret History* från 1992 det viktigaste verket (Murray, 2023, s. 350, 353). I den lista jag fått fram av tjugo BookTok-videor ligger verket i topp tillsammans med M. L. Rios *If We Were Villains* från 2017. Tartts bok nämns vid 11 tillfällen medan Rios nämns vid 12. Den tredje mest återopade boken är Oscar Wildes klassiska bok, *The Picture of Dorian Gray* från 1891, som har 10 omnämmanden. På fjärde plats kommer *Babel* (2022), av R. F. Kuang som, liksom Rios bok, är relativt nyskriven i förhållande till Tartt och Wilde.

Överlag utmärks listan av den stora spännvidden i ålder mellan de titlar som visas fram. Flera klassiker förekommer i listan och den äldsta från början av 1600-talet: Shakespeares pjäs, *Macbeth*. BookTok-användarna tycks i flera sammanhang osäkra på vad som kan benämnas med epitetet DA och inte, och påpekar detta själva. Listan ska därför inte ses som en fullständigt representativ sådan över böcker som ingår i en läsardefinierad DA-genre, utan som förslag inspirerade av DAs estetiska riktlinjer.

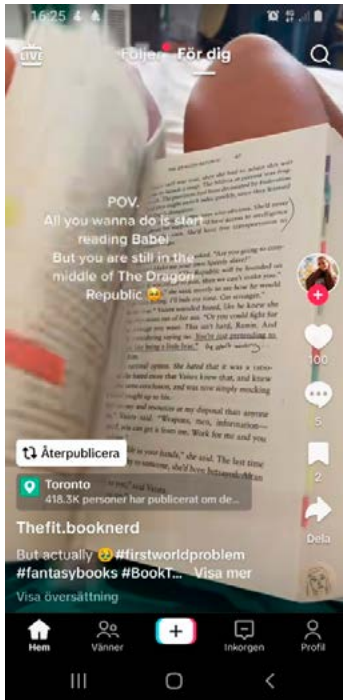
Betraktad som genre fungerar DA också på ett sätt som tycks utmärkande för genrer i en tid då berättelser rör sig mellan flera olika mediala sammanhang, och därmed blir mer diffust tecknade. En jämförelse kan göras med fenomenet Nordic noir, som också framstår som ”nebulös” som genre betraktad, eftersom den innehåller såväl litteratur som film och tv-serier av olika slag som deckare, politiska thrillers och skräck. Samtidigt

har de verk som räknas in under epitetet gemensamma stildrag, som valet av miljöer och stämningar (Kärrholm, 2014, s. 194–196). Precis som DA kan Nordic noir därmed snarare beskrivas som en estetisk stilriktning, som ofta används som en genrebeteckning när man talar om dess litterära alster och har en genreliknande funktion på bokmarknaden.

Utmärkande för listan är även att merparten av de verk som nämns är skrivna under de senaste fem åren (37 av 54), trots att den, som nämnts, även utmärks av stor spridning i utgivningsår. Så även om DA skulle kunna beskrivas som en ny genre, och till och med som en blivande, ännu inte helt etablerad genre, så är dess ingredienser och centrala troper inspirerade från äldre litteratur med ett spår som går långt bakåt i tiden. Tartts bok är skriven 1992 och är därmed äldre än DA som fenomen. På grund av dess centrala roll för DA har verket fått förnyad aktualitet även om den redan av många ansågs vara en klassiker. De unga BookTok-användarnas personliga läsningar av verket har på sätt och vis gett upphov till en ny litterär genre (Murray, 2023, s. 353). Det närmast respektlösa sättet att blanda äldre och etablerade klassiker av olika slag med nyare verk i den egendefinerade genren blir ett slags lekfull tävling om hur den ska tolkas. DA-epitetet blir också ett sätt att kasta nytt ljus över de äldre verken.

Relationen mellan äldre och nyare titlar på listan är överlag intressant. De många nyskrivna verken marknadsförs både som DA och tycks ta sin utgångspunkt i en direkt inspiration av såväl DA som estetisk riktning som Tartts roman och de litterära konventioner som diskuteras av BookTokers när de pratar om DA-litteratur. Det går alltså att se att det idag växer fram en litterär DA-genre på bokmarknaden, som hämtar inspiration av DA och äldre litteratur, och som samtidigt är ett uttryck för DA som samtida fenomen på sociala medier.

En annan intressant vinkel på fenomenet DA är hur gränserna dras mellan den och andra litterära (och filmiska) genrebeteckningar. Många av böckerna i listan hämtar gotiska stildrag, stämningar motiv och miljöer från skräckromantik, flera beskrivs som ”mysteries”, några som fantasy, thrillers och ibland även romance. Erotiska inslag är vanligt förekommande och det förekommer även många kärleks- eller erotiska relationer med queer inriktning. (Murray, 2023, s. 349) Detta är vanligast i de nyskrivna romanerna (t.ex. *The Atlas Six*, *Summer Sons*, *A Lesson in Vengeance*), men förekommer

Figur 3

även i urtexten *The Secret History* och exempelvis Evelyn Waugh's bok *Brideshead Revisited* från 1945, som också finns med på listan. Flera av böckerna som ingår i DA har också redan ett annat vedertaget genreepitet som "mystery novel" eller "ghost story". Denna mix av existerande litterära genrer gör det möjligt att tolka DA som ett slags hybridgenre, baserad på estetiska drag och motiv som går på tvärs med andra genrenormer.

En gemensam nämnare för de användarinlägg som undersökts är att de uttrycker en personlig hållning till DA och att rekommendationerna utgår ifrån personlig smak och egna associationsvägar. Detta uttrycks även genom att böckerna som visas fram ibland får en personlig inramning genom hur de visas. Ett exempel är ett inlägg av BookToker-skaparen

Thefit.booknerd, som bläddrar i en tum-

mad bok med en mängd postitlappar och understrykningar i (@thefit.booknerd, 2022, figur 3).

Som nämnts har de en karaktär av förslag i kombination med en försäkran om att man känner till "genren" (genom att till exempel nämna Tartts bok eller Rios). Detta innebär att den bestäms utifrån läsarnas personliga preferenser. Samtidigt innebär de enskilda videorna ett stärkande av varje skapares status som kuratorer av genren DA. Ju fler videor med rekommendationer och ju fler visningar dessa får, desto mer inflytande och förtroende får den enskilde BookTok-skaparen. För att uppnå detta tycks det finnas ett starkt incitament att hitta nya och delvis oväntade titlar att inlemma i genren.

DA på Amazon, Bokus och Adlibris

Amazon är en av de mest inflytelserika aktörerna på den engelskspråkiga bokmarknaden och kännetecknas av sitt överflöd av såväl böcker som andra varor (McGurl 2021, s. 19). En mer allmän sökning på DA på Amazon ger vid handen att fenomenet på Amazon – precis som på TikTok – också är en stilriktning som inbegriper örhängen, tavlor, kläder etcetera. Det faktum att trenden kring fenomenet har vuxit gör det angeläget ur marknadsföringssynpunkt att också tagga alla dessa olika typer av varor med etiketten DA. Vid en sökning på kategorierna ”DA” och ”books” på Amazon framkommer över 7000 träffar. Den första sidan resultat visar omslagen till en rad böcker med en överlag enhetlig utformning. Det rör sig om mörka omslag med snirkligt, gotiskt typsnitt och gotiska motiv såsom spöklika ansikten, dödskallar, mörka figurer i månsken. Många av titlarna liknar varandra och uttrycker också direkt centrala motiv för DA, exempelvis natt, mörker och död: *Nocticadia*, *Nightshade*, *Her Dark Reflection*, *The Wounded Shadow*, *Dark Things I Adore*, och ibland med ord som signalerar de akademiska inslagen, som exempelvis *A Lesson in Love and Death*, *In These Hallowed Halls* (Amazon, 2024) och många av titlarna återfinns i den undersökta listan. En definition från Amazon beskriver fenomenet på följande vis:

Definition of Dark Academia in English:

Dark Academia

1. An internet subculture concerned with higher education, the arts, and literature, or an idealized version thereof with a focus on the pursuit of knowledge and an exploration of death.
2. A set of aesthetic principles. Scholarly with a gothic edge – tweed blazers, vintage cardigans, scuffed loafers, a worn leather satchel full of brooding poetry. Enthusiasts are usually found in museums and darkened libraries (Amazon, 2024).

Definitionen tar fasta på DA som subkultur på internet och som estetisk stilriktning, men utelämnar en definition av det som en litterär genre, trots att definitionen ges som en del av en innehållsbeskrivning av ett litterärt

verk. Verket ifråga, *In These Hallowed Halls*, beskrivs även som en antologi bestående av 12 "Dark academia short stories".

Även om den definition av fenomenet som ges inte beskriver det som en litterär genre, är det uppenbart av mängden böcker med likartad utformning och likartade titlar att DA fungerar som en litterär kategori och som lönsam marknadsföring på Amazon. Vid sidan av romanerna marknadsförs även anteckningsböcker, färgläggningsböcker och scrapbook-material med en DA-estetik. Exempel är *Dark Academia Composition Notebook*, utgiven av förlaget Dark Academia Press (!) och *Dark Academia Cut and Collage Ephemera and Scrapbooking Paper Pad*, utgiven av The Lunar Lighthouse (Amazon, 2024).

Amazons sätt att använda DA som en kategori av såväl kläder och annat som litteratur talar för att deras definition av det som en estetik – snarare än en genre – fungerar som ett sätt att tänka utanför traditionella genrer. DA fungerar där som ett sätt att ge mer specifik information och smälta av sökfältet i relation till den bredare kategorin som genre brukar utgöra, och som blir mindre användbara i en internetbokhandel där utbudet är enormt. I den fysiska bokhandeln har genrer en mer uppenbar praktisk funktion som vägledare av konsumentens blick i ett begränsat utbud (Phillips, 2007). Enligt litteraturvetaren Mark McGurl är Amazons devis "more, please", som i "more books, more *kinds* of books, more Goodreads lists, more countries, more authors, more languages", etcetera (McGurl 2021, s. 106). DA kan här tolkas fungera som en version av *flera olika slag* av genrerdefinitioner. DA-estetiken är mer specifik än genrekategorier och blir därmed ett tacksamt sökalternativ för den som har ett specialintresse. Samtidigt är tendensen att använda tvärkategorier jämförbar med tendensen att det uppstår subgenrer som exempelvis den engelska "domestic noir", eller "erotisk thriller" – underkategorier som är mer specifika än deras överordnade genrer.

På Bokus och Adlibris tycks fenomenet DA inte vara lika vedertaget som på Amazon. På Bokus landar sökresultatet för "Dark academia" på ett 80-tal träffar, till övervägande del engelskspråkiga titlar (på svenska finns endast tre stycken). På Adlibris ges endast 16 resultat, men böckerna som ingår i Amazons kategori finns till viss del tillgängliga via andra sökvägar som under fliken "Boktips från #booktok", men visas då upp blandade

med populära titlar i andra genrer och kategorier på BookTok (adlibris.se). Klickar man på en enskild titel som exempelvis *Babel*, får man emellertid upp rekommendationer till flera andra titlar på DA-listan genom funktionen ”Andra har också tittat på” (adlibris.se). En reflektion över jämförelsen är att DA som litterär definition inte tycks ha vuxit sig lika stor på den svenska bokmarknaden (ännu), kanske i första hand för att den består till övervägande del av engelskspråkig litteratur. En annan förklaring kan vara att den akademiska kultur som skildras i böckerna, av en eller annan anledning, inte upplevs som lika nära för svenska ungdomar.

Slutsatser

På den amerikanska bokmarknaden och en engelskspråkig sådan, även utanför USA (här representerad av Amazon), har fenomenet DA blivit en viktig litterär marknadsföringskategori som är jämförbar med populära genrer som deckare, romance etcetera. Detta är uppenbart genom de många boktitlar och tillhörande ”bookish” produkter som säljs med hjälp av epitetet. Dessutom används det för att sälja mode, inredning och prylar som inte enbart hör till en bokkultur utan snarare hör samman med internetfenomenet betraktat som ungdomlig subkultur och estetisk riktning. Däremot ingår bokkulturen som ett centralt uttryck i denna estetiska riktning, exempelvis som det beskrivs i Amazons definition. Boktitlarna är övervägande utformade med likartade omslag och formgivning av titlar, författarnamn mm. Flera av dem nämns i säljtexter som ”a dark academia romance”, ”a perfect read for fans of dark academia” och liknande, vilket visar hur angelägna marknadsförarna är om att verken ska hitta fram till en publik som vurmär kring fenomenet. Samtidigt kan förekomsten av genrebeteckningar som romance, thriller, mystery etcetera tolkas som att DA fungerar som ett slags hybridfenomen, som mixar delar av andra genrer. Det finns dock – att döma av innehållstexterna – gemensamma nämnare som handlar om en återupprepning av mönster som utgått från Tarts urbok: en grupp med ungdomar på ett universitet, klassiska humanistiska studier, mörka intriger, sex och kärlek.

De nya verken som skrivs och marknadsförs som DA efter det att fenomenet uppstått och blivit alltmer framgångsrikt på BookTok och i bok-

handeln kan däremot sägas utgöra exempel på verk som använt sig av DA som en litterär stilriktning och inte bara en allmänestetisk. De följer – enligt hur BookTokare beskriver dem – narrativa normer som utgår ifrån Tartts roman *The Secret History* och andra romaner som lyfts fram av läsarna. För dessa författare och verk, skrivna från cirka 2017 och framåt (tendensen blir rimligtvis starkare ju närmare 2020-talet de gavs ut), fungerar DA i likhet med en litterär genre, som en särskild berättelsestruktur med litterära normer att ta hänsyn till.

DA tycks inte ännu ha fått samma genomslag som litterärt fenomen och tongivande kategoriseringsverktyg på den svenska bokmarknaden, att döma av stickproven från Bokus och Adlibris. Det är däremot tydligt att de viktigaste verken i DA är kända och marknadsförs även för en svensk publik genom hänvisningar till BookTok. De unga svenska läsare som är hängivna BookTok-följare kan därmed söka sig till böckerna i Sverige, men får vända sig till utländska bokhandlare om de vill komma åt ett större utbud.

På BookTok frodas läskulturen runt DA. Dessa läsare vägleds inte enbart av vad som är nytt och aktuellt på dagens bokmarknad, utan finner nöje och utmaning i att vaska fram klassiker och andra titlar som kan ge perspektiv åt DA som litterär genredimensionering och vice versa: definitionen kastar nytt ljus över äldre titlar. Med tanke på den stora kommersiella kraft som BookTok visat sig besitta i såväl fysiska bokhandlar som på Amazon finns härmed en möjlighet för äldre och smalare titlar att få en förnyad aktualitet och en ekonomisk skjuts genom att inlemmas i kategorin DA.

Är då DA en litterär genre eller snarare en estetisk riktning på BookTok? Många skapare uttrycker en osäkerhet om DA verkligen kan sägas vara en genre och om den enskilda titeln de visar fram kan räknas som en DA-bok eller ej. Samtidigt uttrycker de ett slags lättjefull respektlöshet mot gängse genredimensioneringar genom hur de associativt slänger in personligt utvalda titlar i mixen. Än så länge är DA inte en litterär genre med samma självklarhet som andra litterära genrer, men läsarna tycks delta i en genreskapande process kring fenomenet. Möjligen kan skaparnas sätt att prata om och behandla DA-litteraturen tolkas som ett tecken på att litterära genrer spelat ut sin roll i dagens digitala bokkultur, där det snarare är estetiska principer som står i centrum. Dessa estetiska principer tar sig samtidigt liknande uttryck och får likartade funktioner som litterära genrer tidigare

haft på bokmarknaden. Trots att BookTok-skaparna inte tycks betona kommersiella värden i sina videos, där istället det personliga tilltalet, personliga associationsbanor och läskultur betonas, har deras åsikter och värderingar ett relativt sett stort utrymme på den kommersiella marknaden, där ”trendande på TikTok” har börjat användas som säljargument. Därtill får det konsekvenser för bokkulturen att äldre titlar får förnyad aktualitet och till och med ingår i ett trendande fenomen med stor räckvidd. TikTok blir på så vis – genom BookTok – en aktör med potential att förändra det litterära fältet.

Referenser

- @arab3lia (2023). 10 dark academia book recommendations for fall!, 9 september 2023, www.tiktok.com/@arab3lia/video/7276920139197500714.
- @greekchoi (2023a). Comparing The Secret History and If We Were Villains, 29 maj 2023, www.tiktok.com/@greekchoi/video/7238659085409815850.
- @greekchoi (2023b). The tropes of dark academia!!, 4 november 2023, www.tiktok.com/@greekchoi/video/7297707178608184607.
- @thefit.booknerd (2022). But actually, 24 augusti 2022, www.tiktok.com/@thefit.booknerd/video/7135528167523011845.
- Adriaansen, R. J. (2022). DA: curating affective history in a COVID-era internet aesthetic. *International Public History*, 5(2), s. 105–114.
- Amazon (2024). Amazon.com. (hämtat 9 januari 2024).
- Dezuanni, M., Reddan, B., Rutherford, L. och Schoonens, A. (2022). Selfies and shelfies on #bookstagram and #booktok – social media and the mediation of Australian teen reading. *Learning, Media and Technology*, 47(3), s. 355–372.
- Genette, G. (1997, 1987). *Paratexts: thresholds of interpretation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Haettner Aurelius, E. och Götselius, T. (red. 1997). *Genreteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Jenkins, H. (2008, 2006). *Konvergenskulturen: där nya och gamla medier kolliderar*. Göteborg: Daidalos.
- Kärrholm, S. (2014). *Nordic Noir*. Brittiska och amerikanska läsningar av nordisk kultur. Hermansson, K., Lenemark, C. och Pettersson, C. (red.). *Liv, lust & litteratur: festskrift till Lisbeth Larsson*. Göteborg och Stockholm: Makadam, s. 193–204.
- Low, B., Ehret, C. och Hagh, A. (2023). Algorithmic imaginings and critical digital literacy on #BookTok. *New Media & Society*, s. 1–18.
- Martens, M., Balling, G. och Higgason, K. A. (2022). #BookTokMadeMeReadIt: young adult reading communities across an international, sociotechnical landscape. *Information and Learning Sciences*, 123(11/12), s. 705–722.

- McGurl, M. (2021). *Everything and less: the novel in the age of Amazon*. London och New York: Verso.
- Murray, S. (2023). DA: bookishness, readerly self-fashioning and the digital afterlife of Donna Tartt's *The secret history*. *English studies*, 104(2), s. 347–364.
- Phillips, A. (2007). How books are positioned in the market: reading the cover. Matthews, N. och Moody, N. (red.). *Judging a Book by its cover: fans, publishers, designers, and the marketing of fiction*. Aldershot: Ashgate, s. 19–30.
- Pressman, J. (2020). *Bookishness: loving books in a digital age*. New York: Colombia University Press.
- Reed, G. (2022). Dark Academia: Jerk deconstructs tweed-filled aesthetics. *Jerk Magazine* XXI (II), s. 57–58.
- Shellewald, A. (2021). Communicative forms on TikTok: perspectives from digital ethnography. *International Journal of Communication*, 15, s. 1437–1457.
- Soto, H. M. (2021). Estéticas en Tik Tok: entre lo histórico y lo digital. *Mirada 5. Moda y tecnología*, s. 199–209.
- Steiner, A. (2010). Klassiker, fantasy och sanna berättelser – marknadens genrebeteckningar. *Ord och bild*, 3, s. 6–10.
- Squires, C. (2009). *Marketing literature: the making of contemporary writing in Britain*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Rekommenderade böcker under hashtaggen #darkacademia på TikTok:

Angivna med respektive författare, årtal och antal förekomster i det insamlade materialet från BookTok, 10 december 2023 till 10 januari 2024:

Titel	Författare	År	Antal förekomster
1. If We Were Villains	M. L. Rio	2017	12
2. The Secret History	Donna Tartt	1992	11
3. The Picture of Dorian Gray	Oscar Wilde	1891	10
4. Babel	R. F. Kuang	2022	7
5. The Atlas Six	Olivie Blake	2021	5
6. Ninth House	Leigh Bardugo	2019	4
7. In My Dreams, I Hold a Knife	Ashley Winstead	2021	3
8. Vicious	V. E. Schwab	2013	3
9. The Invisible Life of Addie LaRue	V. E. Schwab	2020	3
10. The World Cannot Give	Tara Isabella Burton	2022	2
11. Plain Bad Heroines	Emily M. Danforth och Sara Lautman	2020	2
12. These Violent Delights	Chloe Gong	2020	2
13. A Deadly Education	Naomi Novik	2020	2
14. A Study in Drowning	Ava Reid	2023	2
15. Bunny	Mona Awad	2020	2
16. Dead Poet's Society	N. H. Kleinbaum	2012	2

DARK ACADEMIA PÅ BOOKTOK

17. A Lesson in Vengeance	Victoria Lee	2021	I
18. 1984	George Orwell	1949	I
19. A Natural History of Dragons	Marie Brennan	2013	I
20. All's Well	Mona Awad	2021	I
21. Brideshead Revisited	Evelyn Waugh	1945	I
22. Special Topics in Calamity Physics	Marisha Pessl	2007	I
23. Crime and Punishment	Fjodor Dostojevskij	1866	I
24. Frankenstein	Mary Shelley	1818	I
25. Gothikana	RuNyx	2023	I
26. Hollow	Karina Halle	2023	I
27. If You Could See the Sun	Ann Liang	2022	I
28. In These Hallowed Halls	Paul Kane, M. L. Rio et.al.	2023	I
29. Legendborn	Tracy Deonn	2020	I
30. Lessons	Ian McEwan	2022	I
31. Macbeth	William Shakespeare	1606-07	I
32. Only a Monster	Vanessa Len	2022	I
33. Our Share of Night	Marianna Enriquez	2023	I
34. Paradise Rot	Jenny Hval och Marjam Idriss	2018	I
35. Piranesi	Susanna Clarke	2020	I
36. Six of Crows	Leigh Bardugo	2015	I
37. Starve Acre	Andrew Michael Hurley	2023	I
38. Summer Sons	Leigh Mandelo	2021	I
39. Tell Me I'm Worthless	Alison Rumfitt	2023	I
40. The Binding	Bridget Collins	2019	I
41. The Discomfort of the Evening	Lucas Rijneveld	2020	I
42. The Bell Jar	Sylvia Plath	1963	I
43. The Myth of Sisyphus	Albert Camus	1942	I
44. The Poppy War	R. F. Kuang	2018	I
45. The Society for Soulless Girls	Laura Steven	2023	I
46. The Truants	Kate Weinberg	2020	I
47. The Turn of the Screw	Henry James	1898	I
48. The Wicked Remain	Laura Pohl	2022	I
49. The Whispering Dark	Kelly Andrew	2022	I
50. They Never Learn	Layne Fargo	2020	I
51. This Is How We End Things	R. J. Jacobs	2023	I
52. Truly Devious	Maureen Johnson	2018	I
53. Water Shall Refuse Them	Lucie McKnight Hardy	2019	I
54. Welcome to Dorley Hall	Alyson Greaves	2022	I